

FILIPÓS MACĀRĀRĒ

Pablo jóaripũ

Āñuduticorigue

1 ¹Yũũ Pablo, teero biiri Timoteo múã Cõãmacũrē padeorá Filipospũ niirárē āñudutia. Ũsã Jesucristore padecotera múãrē niipetira cũũmena niirárē, múãrē sũonírārē,^a teero biiri cúãrē tií-ápuracãrē^b jóaa.

²Múãrē Cõãmacũ marĩ Pacũ, Jesucristo marĩ Ōpũ āñurē tico-aro; āñurõ niirecũtiri tiíaro.

Jesuré padeoráre Pablo sãĩbosárigue

³Yũũ múãrē wãcũrecõrõ yũũ Ōpũ Cõãmacũrē ũsenire ticoa. ⁴⁻⁵Sicato múã padeonũcãrito, té atitõpũcãrē āñurē queti maquẽmena múã yũũre tiíapua. Teero tiigú, yũũ sãĩrecõrõ múã niipetirare ũseniremena sãĩbosáruca. ⁶Múã Jesuré padeonũcãrĩ, Cõãmacũ múãrē āñurõ tiigú, wasorĩ tiirĩgũ niiwĩ. Yũũ ateré masĩã: Teero múãrē wasomũãñũcãrĩ tiigũdaqui, té Jesucristo pũtuaatiripũ. ⁷Múã niipetirare yũũ teero wãcũpadeori, āñuniã. Yũũ múãrē maijĩgũ, teero wãcũã. Cõãmacũ marĩrē sĩcãrĩbĩro tiíapurĩgũ niiwĩ. Yũũ peresuwiipũ duiri, teero

tiíapurĩgũ niiwĩ. Teero biiri yũũ queti beserĩ basoca pũtopũ niirĩ, ãpẽrá Jesuyé quetire ñañarõ jĩĩ-đũgari, “diamacũrã niĩã” jĩĩ yũũ wederi, teerora tiíapurĩgũ niiwĩ. ⁸Cõãmacũ yũũ múãrē bayiró maĩrére masĩqui. Jesucristo cũũ múãrē maĩrõbirora yũũcã maĩã. ⁹Yũũ Cõãmacũrē múãye maquẽrē sãĩgũ, “cãmerĩ maĩnemõãrõ” jĩĩã. “Masĩrémena cũã maĩrére ãñoãrõ” jĩĩã. ¹⁰Teero maĩrá, āñurere besemasĩãdacu. Cristo pũtuaatiri, ñañaré manirã, wapa cũohera bũajeãnoãdacu. ¹¹Jesucristo múãrē āñurere tiirucũra niirĩ tiíaro. Basocã múã teero tiirĩ ññarã, Cõãmacũrē “ãñunetõjõãĩ” jĩĩãdacua.

Yũũ catigũja, Cristomena niĩã

¹²Yãã wederabiro niirã, ateré múãrē masĩrĩ boogã: Yũũre wãaremena āñurē queti nemorõ sesajõãã. ¹³Teero tiirã, niipetira romanũã õpũye wiseripũ coterĩ basoca “cũũ Cristoyere wederẽ wapa peresuwiipũ niĩ” jĩĩyã. ãpẽrá ãnopũ niirãcã teerẽ masĩyã. ¹⁴Paũ Jesuré padeorã yũũ peresuwiipũ duirere tũojĩrã, marĩ Ōpũrẽ padeotutũanemo-

^a1.1 Pecasãyemena: obispos.

^b1.1 Pecasãyemena: diáconos.

cua. Teero tiirá, Cõamacÿye que-tire cuiro maniró, wácütutuaremena wedecua.

¹⁵Sĩquērã yũre ñnatutira, yũre netõncádugara, Cristoyere wedeayira. Æpērãpẽ añurõ tiidugáremena cũyere wedeayira. ¹⁶⁻¹⁷Cããjã yũre maĩya. Ateré masĩya: Cõamacũ yũre ãno cúurigu niwĩ, añuré queti “diamacũrã niã” jĩi wedearo jĩigũ. Yũre ñnatutirape yũ nemoró niidugara, Cristoyere wedeayira. Basocã padeoáro jĩirã mee buecua. Yũ peresuwiipu duiiri, yũre ññarõ wácũrĩ tiidugára tiicúa. ¹⁸Ññujãadacu. Yũre ññarõ tiidugápacara, o apeyẽ diamacũ maquērẽ wededugara, Cristoyerena wedecua. Cũyere maquērẽ wederi tũogũ, useniã.

Teero usenirucujãgũdacu. ¹⁹Ateré masijĩgũ, useniã: Múã sãibosáremena, teero biiri Espiritu Santo Jesucristo ticorigu yũre tiápurementa niipetire yũre wáare añurõ yapacũtiadacu. ²⁰Yũ Jesucristoyere wedehegu, bobobócu. Biirope booa: Cuiro maniró, tutuaremena cũyere wederucudugaga. Yũ tiirucúrobirora tiidugága. Teero tiigũ, mecũtĩgãrẽ, too síropacãrẽ yũ catigu o diagũ, yũ tiirẽmena “Cristo añunĩ” jĩirĩ tiigũdacu. ²¹Yũ catigũja, Cristomena niã; cũyere tiirucujãgũdacu. Diari, añuãdacu yũre; cũmema niirucujãgũdacu. ²²Yũ catirĩ bũrecori dũsarĩ, Cristoye maquērẽ pademasã mé-

na. Teero tiigũ, yũ diari, o yũ catiri, ¿deerope tiigũdari? jĩima-sĩriga. ²³Ate puawãmẽ beseri, wisió niã. Ateré wácũsũguea: Diadugaga Cristomena niigũdu. Yũre nemoró añuãdacu. ²⁴Too síro ateré wácũã: Yũ catigũpe, múãrẽ nemoró tiápugũdacu. ²⁵Teero tiigũ, “diaria mēna” jĩi wácũgũ, catigũdacu, múã niipetirare tiápugũdu. Múã yũ tiápuremena jõõpementa nemoró padeó, useniãdacu. ²⁶Yũ múãmema niirĩ sũcã, múã Jesucristore bayiró usenire ticoadacu.

²⁷Ateré añurõ tũoyá: Cristoye queti añuré queti jĩrõbirora tiirẽcũtiya. Múã teero tiirĩ, yũ múã pũto o aperopũ niigũ, atequetirẽ tũodugáa: Filipos macãrã sũcãrĩbĩro padeorã tiáyira; sũcãrĩbĩro añuré quetire padeorẽ “diamacũ maquẽ niã” jĩi wedera tiáyira; ²⁸“cũãrẽ cãmotárare cuiriayira” jĩirẽ quetire tũodugáa. Múã teero tiirĩ, múãrẽ cãmotára pecamepu wáadarere tũomasĩadacua; múã Cõamacũ netõnẽadara niirẽpere ññamasĩadacua. Cõamacũ cũãrẽ teerẽ masĩrĩ tiiquĩ. ²⁹Cõamacũ múãrẽ añurõ tiirĩgu niwĩ. Cũã añurõ tiirẽmena puaró cúurigu niwĩ. Sicaró ate niã: Múã Cristore padeocú. Aperó ate niã: Múã Cristore padeorẽ wapa ññarõ netõãdacu. ³⁰Múã Jesurẽ padeorẽ wapa yũ tiirõbĩro ññarõ netõáyiro. Yũ ññarõ netõrĩ, múã ññawũ. Teerora sũcã mecũtĩgã yũre wáarecãrẽ tũocú.

Jesucristo tiiróbiro tiidutírigue

2¹Cristo múārē wācūtutuari tiiquí; cūū múārē maijígá, añurō yeeripūnacutira niirī tiiquí; Espíritu Santo múāmena niiqui; Cristo múārē maígá, bóaneō ññaquí. ²Teero tiirá, múā tiirécutiremena yūre bayiró ūsenigū niirī tiiyá. Ateré tiirécutiya: Ññurō tuomasírā niñña; cámerí maññá; sīcūpōna tiiróbiro niirecutiya; sīcārībiro wācūña. ³Múāye dícuere boosárijāña; “āpērā nemoró niā” jī wācūrijāña. Teero wācūrōno tiirá, āpērā múā nemoró tiimasírere wācū, cúārē añurō tiiyá. ⁴Múāye maquē dícuere “añurō wáaaro” jī wācūrijāña. Āpērācārē “añurō wáaaro” jīrā, tiápuya.

⁵Múā Jesucristo wācūrirobiro ra wācūña:

⁶Cūū Cōāmacū niirecutirere cuopacá, atibúrecopu jeagu, “yūū ūmūāsepu niigū niirecutirere duurícu” jī wācūriyigu.

⁷Teero jīrōno tiigú, cūū booró cūū ōpū niirére duujá, padecotegu tiiróbiro wáayigū.

Marí tiiróbirora bauáyigu.

⁸Teero tiigú, atibúrecopu niigū, “yūū booró tiiría” jī wācūrucuyigu.

Cūūrē sīadugári, “Cōāmacū booró tiigúda” jīyigu.

Curusapu bobooro netō, diapacu, netōncáriyigu.

⁹Cūū teero tiiré wapa Cōāmacū cūūrē niipetira so-toapu dutigudare cúūrigu niiwí.

Cōāmacū cūūrē uputí maquē wāmerē ticoyigu.

¹⁰Teero tiirá, niipetira ūmūāsepu niirá, ditapu niirá, dita docapu niirá

Jesús wāmerē tuorá, cūū díamacūpu ññcācoberime-na jeacūmuādacua.

¹¹Teero biiri niipetira biiro jīādacua: “Jesucristo niipetira Ōpū niī”.

Teero jīrā, Cōāmacū Jesús Pacure “añunetōjōā” jīrā tiādacua.

Jesuré padeorá sīawócore tiiróbiro niīya

¹²Teero tiirá, yūū maññá, yūū múāmena niirí, añurō yūurá niwū. Mecūtígārē yūū aperopú niirí, nemoró teeré tiiyá. Múā netōnénorira niā. Teero tiirá, Cōāmacūrē cuiremena ññaña, cūūrē netōncári jīrā. Cūū múārē “añurō tiirécutira niīya” jīrī tuodugára, añurō tiiyapacutiya.

¹³Cōāmacū múārē cūū booré añurere tiidugári tiiquí. Cūūrā múārē tiápuquí, cūū boorere peotímasiārō jīgū. Teero tiirí booquí.

¹⁴Niipetire apeyenórē tiirá, cúaro maniró, ññañarō jīrō maniró tiiyá. ¹⁵Teero tiirá, ññañaré tiirírabiro ññañaré tiihéna niādacua. Atibúreco macārā ññañaré ti-

rá, ãñurõ tiirére boohéra watoa-pu múã Cõamacũ põna ñañaré manirá niã. Múã ãñurõ tiirémena sãwõcore tiirõbiri cûãrê diamacũ tiirére ãñoñá. ¹⁶Teero biiri cûãrê catiré petihére ticoré quetire wedeya. Múã teero tiirí, Cristo pũtaatiri bureco jeari, yũ bayiró usenigũdacu. “Búri peti Filipos macãrãrê bueriyu”, jĩmasĩgũdacu. ¹⁷Basocá múãrê ñañarõ tiipacári, múã Jesuré padeorucúayiro. Múã padeoré Cõamacũrê ãñuré ticoré tiirõbiri niã. Yũ Jesuyére wederé wapa sãbõcua. Yũre sãrĩ, yée díi múã Cõamacũrê ãñuré ticoré sotoa vino píopeore tiirõbiri niãdacu. Teero tiipacári, yũ usenigũdacu. Múãcã useniapuya. ¹⁸Múãcã yũ tiirõbirora usenirõ booa. Yũre sãpacári, yũmena useniãa.

Timoteo, Epafrditoeye maque

¹⁹Marĩ Òpũ Jesús boorí, máata Timoteore múã pũtopũ ticocogũda, múãye quetire tũogú, usenigũda jĩgũ. ²⁰Timoteo dícu yũ tiirõbiri wãcũi; cũũ yũ tiirõbiri múãrê ãñurõ wáari boogú, bayiró wãcũrecutii. ²¹Ãpẽrá cũãye dícure wãcũrecuticua; Jesucristoyepere wãcũrecutiricua. ²²Múãpeja Timoteo diamacũ tiirére masĩtoacu. Sicũ cũũ pacũmena padegú tiirõbiri yũre ãñuré quetire bueapurucui. ²³Teero tiigú, yũre wáadarere yũ masĩãri siro, cũũrê múã pũtopũ ticocogũda. ²⁴Marĩ Òpũ yũre wãcũtutua-

ri ticorémena ateré jĩã: Yũcã máata múã pũtopũ wáagũdacu.

²⁵“Múã pũtopũ yũ baibiro biigú Epafrditore ticocoro booa”, jĩ wãcũã yũ. Múã basiro yũre tiipũdũtira, cũũrê ticocorira niĩwũ. Cũũ yũ menamacũ, yũre bueapugũ, surara ñañarõ netõrõbirora yũmena ñañarõ netõgũ niĩ. ²⁶Cũũ múãrê bayiró iñadũgai. Cũũ diarecutire quetire múã masĩrĩ tũogú, bayiró wãcũrecutiwi. ²⁷Diamacũrã niã: Bayiró peti wáawi. Diaré pũtopũ niĩwĩ. Cũũ bayiró diarecutipacari, Cõamacũ bóaneõ iñawĩ. Cũũ dícure bóaneõ iñariwi; yũcãrê bóaneõ iñawĩ, yũre nemoró booritari jĩgũ. ²⁸Múã cũũrê iñarã, useniãdacu. Teero tiigú, cũũrê boyeromena ticocodũгаа. Múã usenire quetire tũogú, yũcã usenigũdacu. ²⁹Teero tiirã, useniremena cũũrê boca-ya. Marĩ Òpũrê padeorãre bocarirobirora cũũrê bocaya. Niipetira cũũ tiirõbiri niãrãrê quioniremena iñãña. ³⁰Cũũ Cristoyere padecotegũ niijĩgũ, diajõãmiwĩ. Diaró pũto niipacũ, múã tiãpuboriguere yũre tiãpuwi.

Biro niirecutiro booa

3¹Yãa wedera, mecũtigãrê múã marĩ Òpũmena niijĩrã, useniãña. Yũ too suguero wederiguere wedenemorĩ, yũre potocõria. Yũ wedenemorĩ, múãrê tiãpucu. ²Ñañaré tiãrãre cuiya. Cũãrê “díayia cúara tiirõbiri niĩya” jĩã yũ. “Cõnerĩgu yapa ma-

cã caseróre widedcõãña, catiré pe-tihére buaáro jĩĩrã”, jĩĩya. ³Marĩye õpũĩrĩrẽ tiiré marĩrẽ añurãrã niirĩ tiirĩa. Teero widedcõãrõno tiirã, Espĩritu Santo tiiapuremena Cõãmacũrẽ añurõ padeóa. Teero biiri Jesucristo marĩrẽ tiibosárere “añunetõjõãre niiã” jĩĩ wedea. Teeré tiirã nijĩrã, Cõãmacũ ñnacorõpũ widedcõãnorira peti tiirõbĩro niiã; cũũyara diamacũ niiã. ⁴Marĩ tiirẽmena marĩ Cõãmacũ ñnacorõpũ añurãrã niimasĩatã, yũũ añugũrã niibõjĩyu cũũ ñnacorõpũ. Yũũ ãpẽrã nemorõ tii netõnũcãmiwũ. ⁵Ate niiã yée queti: Ocho burecori yũũ bauári siro, yũũre widedcõãrira niĩwã. Yũũ Israelya põna macũ niiã. Benjamĩya põna macũ niiã. Yũũ pacusũmuã hebreoa niĩwã. Teero tiigũ, yũũ hebreoayũ peti niiã. Moisére dutiré cũũriguere tiipetĩgũda jĩĩgũ, fariseo basocũ wáawũ. ⁶Cõãmacũ ñnacorõpũ tee dutirére bayirõ tiipetĩdũgagũ, Jesuré padeorĩ põna macãrãrẽ sĩãdũgagũ, nũnũrucúwũ. Tee dutirére añurõ tiigũ niirĩ, sĩcũ yũũre “tee dutirére añurõ tiirĩ” jĩĩgãno maniwĩ. ⁷Too sũguerõpũ yũũ tiirẽcutirigue yũũre waparacã niimiwũ. Mecũtĩgãrẽ yũũ Jesucristore padeogũ nijĩgũ, “niipetire too sũguerõpũ yũũ tiirĩgue wapamanĩã” jĩĩ tũgueñaã. ⁸Yũũ cõomĩrigue nemorõ yũũ Õpũ Jesucristore masĩré wapacũtĩnemoã. Jesucristore padeoré wapa niipetire too sũguerõpũ

yũũ tiirĩguere apeyenó marĩ boohérere cõãrã tiirõbĩro cõãwũ. Jesucristo yũũ Õpũrẽ cõodũgagũ, teero tiiwũ. ⁹Yũũ cũũmena niidũgaga. Moisére dutiré cũũriguere tiirĩgue wapa Cõãmacũmena niimasĩria; Cristore padeoré wapape cũũmena niimasĩã. Cristore padeorẽmena dícu Cõãmacũ basocãre “añurãrã niĩya” jĩĩ ñnaqui. ¹⁰Ateré boogã: Cristore añurõ masĩdũgaga. Cõãmacũ cũũ tutuaremena Cristore masõrigũ niĩwĩ; yũũ tee tutuarere masĩdũgaga. Cristo ñañaarõ netõ, diaribirobĩrora yũũcã ñañaarõ netõ tũgueñaãdũgaga. ¹¹Teero tiigũ, yũũcã diarira masãmuããdarobĩrora masãmuãdũgaga.

**Marĩ añurõ peotĩdũgara,
wãcũtutuario booa**

¹²Tee yũũ boorére “tiipetĩtoa-wũ” jĩĩgũ mee tiia. Niipetirere diamacũ tiirĩa mēna. Teero tiirĩpacũ, Jesucristo tiirõbĩro niidũgagũ, tutuaremena cũũyere tiirucúa. Cũũ yũũre beserigũ niĩwĩ, teero tiiarõ jĩĩgũ. ¹³Yáa wedera, “yũũ Jesucristobiro tiipetĩa” jĩĩria. Biirope tiia: Too sũguero yũũ tiirucũriguere wãcũria; yũũ Õpũ “¿deero tiirĩ booi yũũre?” jĩĩgũ, bayirõ cũũyere tiirucũjãã. ¹⁴Añurõ peotĩdũgaga, Cõãmacũ yũũre cũũ “ticogũda” jĩĩriguere ñeegũda jĩĩgũ. Marĩ Jesucristomena niirãrẽ teeré ticogũdaqui.

¹⁵Niipetira Jesuré padeotutũarano yũũ jĩĩãrirobĩrora wãcũrõ

booa. Múã merẽã wãcũrĩ, Cõã-macũ múãrẽ diamacũ wãcũrĩ tiigúdaqui. ¹⁶Cõãmacũ marĩrẽ tũomasĩre ticoró jeatuario diamacũ tiirécutiro booa.

¹⁷Yáa wedera, yũũ tiirére añurõ ñnacũña. Æpẽrãrẽ ñsã tiiróbiro tiirácãrẽ ñnacũña. ¹⁸Too sugueropũ pee múãrẽ wedetoawũ. Utirẽmena jĩnemogũda sũcã. Paw “Cristore padeóa” jĩpacara, cũũrẽ ñnatutira tiiróbiro niĩya. Cũã cũũ curusapũ diabolosariguere boohérabiro niĩya. ¹⁹Cũã too síropũre pecamerũ yapacutiadacua. Cõãmacũ boorere tiidũgãripacara, cũã boore dícuere tiidũgãya. Bobooro tiirere boboró maniró “tiijãawũ yũũja” jĩ wedeeya. Atibáreco maquẽ dícuere wãcũũya. ²⁰Marĩpeja ñmũãsepũ wáari basoca niã. Toopũ marĩya macã peti niicu. Marĩrẽ netõnégũ ñmũãsepũ niigũ pũtuaatiadare yuera tiã. Cũũrã marĩ Òpũ Jesucristo niĩ. ²¹Cũũ pũtuaatigũ, marĩye òpũũrĩ bári niirere wasogúdaqui. Waso, cũũya òpũũ añurĩ òpũũ tiiróbiro tiigúdaqui. Cũũ niipetirere cũũ docapũ pũtuári tiimasĩqui. Teerora cũũ tutuaro-mena marĩcãrẽ wasorĩ tiigúdaqui.

Jesucristomena ñsenirucudutire

4 ¹Teero tiirã, yáa wedera yũũ maĩrã, yũũ múãrẽ wedeari-robirora marĩ Òpũrẽ padeorucũjãña. Múãrẽ ñnadũgaga. Múã yũũre ñsenirĩ tiirã niã. Yũũ múã

padeorere ñpẽrãrẽ ñseniremena wedea.

²Evodiare, Síntiquere ateré jĩã: “Múã marĩ Òpũrẽ padeorã numiã niijĩrã, múã cãmerĩ ñnadũgaherere duujãña; añurõ niirecutiya”, jĩã. ³Mũũ yũũ menamacũ, cũãrẽ tiirápuya, añurõ niirecutiaro jĩĩgũ. Cũãcã ññañarõ netõpacára, añurẽ quetire yũũ, Clemente, teero biiri ñpẽrãmẽna wedewa. Catirẽ petihẽre cuorã wãmerẽ jóaturipũpũ cũã wãmerẽ jóatunocu.

⁴Múã marĩ Òpũmena niijĩrã, ñsenirucujãña. Jĩnemogũda sũcã: Ñsenirucujãña. ⁵Múã ñpẽrãrẽ bóaneõ ññarere niipetira masiãrõ. Marĩ Òpũ pũtuaatiadaro péero ñusacũ.

⁶Múãrẽ noo booró wáarere wãcũpatirijãña. Biirope tiyã: Niipetire múãrẽ wáarenorẽ Cõãmacũrẽ wede, cũũrẽ tiirápure sãĩñã. Cũũrẽ sãĩrã, ñsenire ticoya. ⁷Múã teero tiirĩ, Cõãmacũ añurõ niirecutiri tiigúdaqui. Tee añurõ niirecutire múãpũre jeari, múã basi-ro ññamanijõãadacu. Múã Jesucristomena niijĩrã, tee añurõ niirecutiremena añurõ wãcũ, añurõ yeeripũnacutiadacu.

Ññurere wãcũñusedutire

⁸Yáa wedera, múãrẽ ateré wedeyaponogũda. “Niirõrã niã” jĩrere wãcũña. Teero biiri quioniremena ññarẽ, diamacũ niirẽ, ññarẽ manirẽ, Cõãmacũ tũsarẽ, basocã añurõ wedesere, añurẽ, ñsenirĩ tiirere wãcũña.

9 Yũũ múãrẽ buegú niuwũ; yũũ bueriguere múã tuowú. Yũũ ãpẽ-rãména ãñurõ wedeapuriiguere tuowú; yũũ tiiriguere ññawũ. Teero tiirá, yũũ tiirírobirora tiiyá. Múã teero tiirí, Cõãmacũ ãñurõ niirecutirere ticogú múãmena niigũdaqui.

Filipos macãrã Pablore niyeru tiiapurigue

10 Mecãpára múã yũũre tiiapuarira niãwũ sũcã; yũũre wãcũãyiro. Teero tiigú, marí Òpũrẽ usenire ticoa. Múã yũũre wãcũrucumiriguere masĩã. Wãcũpacara, deero tii tiiapurere ticocomasĩrírira niuwũ. 11 “Apeyenó yũũre ðusaa”, jĩĩgũ mee tiia. Yũũ cwoorẽnomena usenimasĩã. 12 Yũũ bóaneõgũ niimasĩã; teero biiri cwoonetõgũ niimasĩã. Yũũre noo niiré wáari, useniremena niimasĩã. Yarpigũ, jwabóagũ, cwoonetõgũ, cwohégucã niimasĩã. 13 Yũũre noo niiré wáari, Jesucristo yũũre tutuare ticogúmena niipetirere ncãmasĩã. 14 Yũũ ncãmasĩpacari, teero yũũ ñañaarõ netõritabe, yũũre tiiapura, ãñurõ tiirira niuwũ.

15 Múã Filipos macãrã ateré masĩã: Yũũ múãya dita Macedoniarũ ãñuré quetire wedenẽcãritabe, toorú niĩarigũ wáari, múã dícu yũũre tiiapuwũ. Æpẽrá Jesu-

ré padeorí põna macãrã cũã ãñuré quetire ñeeré wapa yũũre apeyenórẽ ticorírira niuwã. 16 Yũũ Tesalónicarũ niirí, teerora tiiwú: Apeyenó yũũ boorére pee ticocorururira niuwũ. 17 Yũũ múãrẽ apeyenó ticoré dícuere boogú mee tiia. Múã yũũre tiiapuri, Cõãmacũ múãrẽ ãñunemorõ tiigũdaqui. Teepére ññadũgaa. 18 Niipetire múã ticocorigue jeatoaa. Teero tiigú, yũũ booré nemoró cwoa. Múã Epafruditomena ticocoriguere ñeewũ. Teero tiiró, yũũre ðusaríã. Múã ticocorigue Cõãmacũrẽ ticoré tiiróbiro niĩã. Cũũ ññacoropũre sitiaãñũre busemũcore tiiróbiro cũũ tũsaré niicu. 19 Cõãmacũ yũũ Òpũ múãrẽ niipetire ðusarére ticogũdaqui. Cũũ Jesucristomena pee peti ãñurére cwoonetõncãqui. 20 Marí Pacũ Cõãmacũrẽ “ãñunetõgũ niĩ” jĩĩrucujããda. Teerora jĩĩãda.

Ãñudutiyaponorigue

21 Niipetira Cõãmacũrẽ padeorá Jesucristomena niirã ãñuãrõ. Maríya wedera ãno yũũmena niirã múãrẽ ãñuduticoya. 22 Niipetira ãno macãrã Cõãmacũrẽ padeorá, romanuã õpũya wiipũ niirãcã bayirõ ãñuduticoya.

23 Marí Òpũ Jesucristo múãrẽ ãñuré ticoaro.

Nocõrõrã jóaa.